

Смирнова Н.В.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса

ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ ВИРОБНИЧИМИ АКТИВАМИ

Приєднання України до ЄС вимагатиме від аграрного сектору економіки технологічного оновлення й переозброєння виробничих активів відповідно до міжнародних стандартів; зростання обсягів інвестицій та державних асигнувань в аграрний сектор; лібералізації режиму доступу українських товарів до ринків країн-членів ЄС; розширення асортименту, покращення екологічності та безпечності продовольчих товарів; нарощування експортного потенціалу й підвищення рівня конкурентоспроможності агропродукції.

Для вирішення цих завдань необхідно подолати такі проблеми як зростання безробіття; зниження продуктивності в рослинництві й тваринництві внаслідок значної техніко-технологічної відсталості аграрного сектору; корумпованого просування на український ринок порівняно дешевого й нерідко неякісного продовольства; загострення конкурентної боротьби між національними та зарубіжними виробниками окремих видів с.-г. продукції; скорочення державних асигнувань на підтримку вітчизняних аграріїв; підвищення цін на товари, що інтенсивно споживаються в українському АПК (насіння соняшнику, продовольче, кормове зерно), внаслідок зростання обсягу їх експорту тощо) [3].

Проблемам державного регулювання, матеріального, фінансового, інформаційного забезпечення формування та використання виробничих активів в агропромисловому виробництві приділяли увагу В.Г. Андрійчук,

А.П. Гайдучкий, В.І. Довгалюк, Г.М. Запша, М.В. Зубець, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, Т.Г. Колодцько, М.Х. Корецький, М.Ф. Кропивко, М.І. Крупка, М.Й. Малік, Г.М. Підлісецький, М.А. Садиков, А.В. Чупіс, О.М. Шестопаль, В.В. Юрчишин та ін. Однак, деякі питання щодо тісноти співпраці науки та аграрної сфери залишаються недостатньо дослідженими. В сільському господарстві не відпрацьовані належним чином механізми фінансового управління розвитком виробничої бази. Тому вирішення проблеми покращення забезпеченості аграрних формувань України виробничими активами, на нашу думку, вимагає дослідження тенденції зміни даного показника.

Дослідження змін показників забезпеченості підприємств виробничими активами вимагає уточнення методичної бази для аналізу. У вітчизняній економічній літературі вже існують показники, тотожні даному поняттю: капіталозабезпеченість та капіталоозброєність. Проблема виникає, коли вчені вкладають різні складові до показника «капітал». Так, деякі автори обмежуються у чисельнику лише основними засобами [2, с. 139], співвідносячи їх до площі с.-г. угідь або середньої за період чисельності с.-г. працівників, а інші – пропонують в чисельнику застосовувати «авансований капітал», тобто, «...всі нематеріальні, матеріальні і грошові ресурси, що використовуються підприємством для забезпечення всіх видів діяльності [1, с. 345-346]», який, за своїм змістом, дорівнює вартості активів підприємства. Ми пропонуємо брати за якісний показник лише середню за період вартість матеріальних активів (за виключенням незавершених капітальних інвестицій, готової продукції та товарів), оскільки саме ці активи залучаються в процес виробництва. Крім того, при аналізі доцільним буде виключити зі складу виробничих активів пасивну частину основних засобів. Таким чином, з метою аналізу і управління виробничими активами для розрахунку показників забезпеченості ними пропонується брати лише ту їх частину, що залучена до процесу виробництва.

Аналізуючи дані рис. 1, необхідно відмітити, що забезпеченість 100 га посівної площі виробничими активами має чітку тенденцію до зростання. Рівняння регресії має вигляд: $y = 7,0853x^2 + 42,498x + 164,6$ і свідчить, що

забезпеченість 100 га посівної площі виробничими активами с.-г. підприємств України складала у 2005-2013 роках в середньому близько 165 тис. грн.

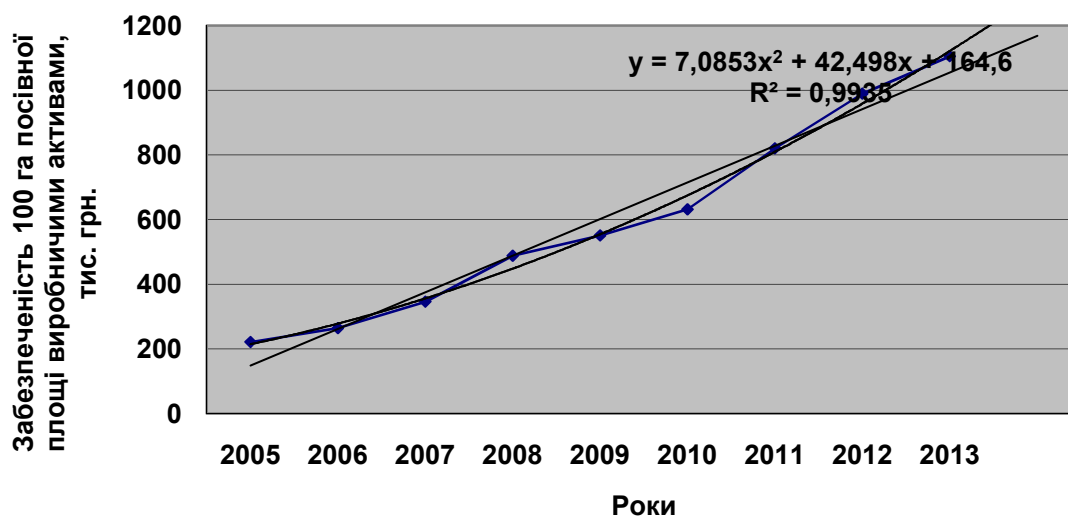

Рис. 1 – Поліноміальна трендова модель забезпеченості с.-г. підприємств України виробничими активами

Джерело: розраховано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Щороку питома вага активів сільського господарства має прискорення зростання 42 %, а динаміка прискорення зростання є високою (7,0853). Коефіцієнт достовірності апроксимації (R^2) становить 0,993, тобто, достовірність висновку є високою. Проте, активи оцінювались у поточних цінах, тому доцільним вважаємо дослідити вплив фактору інфляції на зміну даного показника. За вихідний рівень цін візьмемо рівень 2005 р. (рис. 2).

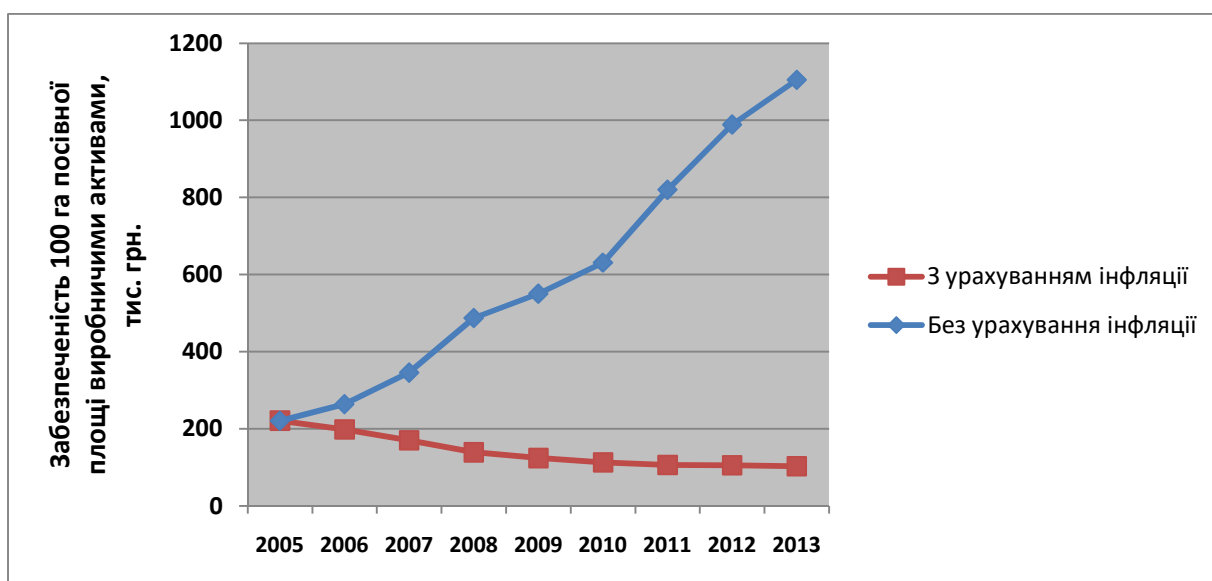

Рис. 2 - Динаміка забезпеченості аграрних підприємств України виробничими активами з урахуванням інфляції

Джерело: розраховано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Дані рис. 2 свідчать, що нижній графік, де забезпеченість 100 га посівної площі виробничими активами приведена до рівня цін 2005 р., має протилежну тенденцію – до зниження. Для оновлення ж машинно-тракторного парку, який є основою вартості виробничих активів аграрних формувань на рівні технологічної потреби, як свідчать розрахунки вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», необхідно щорічно купувати машини й обладнання на суму понад 15 млрд. грн. З них на оновлення парку тракторів виділяти 3,0-3,5 млрд. грн., зернозбиральних комбайнів – 3,5-4,0 млрд. грн. Крім цього, для підтримання машинно-тракторного парку в працездатному стані необхідно 2,0-2,5 млрд. грн. на закупівлю запасних частин і ремонтних матеріалів [4].

Для покращення забезпеченості аграрних формувань України виробничими активами пріоритетними є наступні завдання: покращення якості та підтримка платоспроможного попиту на с.-г. техніку й матеріали с.-г. призначення; розробка та реалізація державних цільових програм збалансованого розвитку всіх сфер АПК; створення доступної системи кредитування с.-г. товаровиробників; покращення інвестиційного клімату в галузі; сприяння розвитку та практичному застосуванню інновацій в аграрний сектор; впровадження у с.-г. виробництво енергозберігаючих технологій тощо.

Література

1. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Довгалюк В. І. Капіталозабезпеченість та капіталомісткість продукції хмелярства в Хмельницькому регіоні / В. І. Довгалюк, В. Г. Молдован // Облік і фінанси, 2012. - № 3. - С.138-141.
3. Колодько Т. Г. Механізм бюджетного фінансування інноваційного розвитку АПК в умовах вступу України до СОТ / Т. Г. Колодько // Економіка АПК. – 2008. – № 2 – С. 85 – 90.
4. Підлісецький Г. М. Напрями наукових досліджень проблем відтворення та ринку основних засобів сільського господарства / Г.М. Підлісецький, М.М. Могилова // Економіка АПК. – 2011. - № 7. – С. 76-80.